

Elevenes valg av fremmedspråk på videregående 2021-2022

Nasjonalt senter for engelsk og fremmedspråk i opplæringen - Notat 2/2022

Årets tall for språkvalg på videregående skole viser fortsatt nedgang i valg av fremmedspråk som programfag, i tillegg til en nedgang i antall elever for «de mindre underviste språkene» som ikke inkluderer spansk, tysk og fransk.

Når det kommer til de tre mest underviste språkene, velger flere spansk, færre velger tysk og fransk.

Av de «mindre underviste språkene», opplever nesten samtlige, bortsett fra italiensk og japansk en nedgang i antall elever i år. I tillegg er det åtte flere elever som velger nordsamisk.

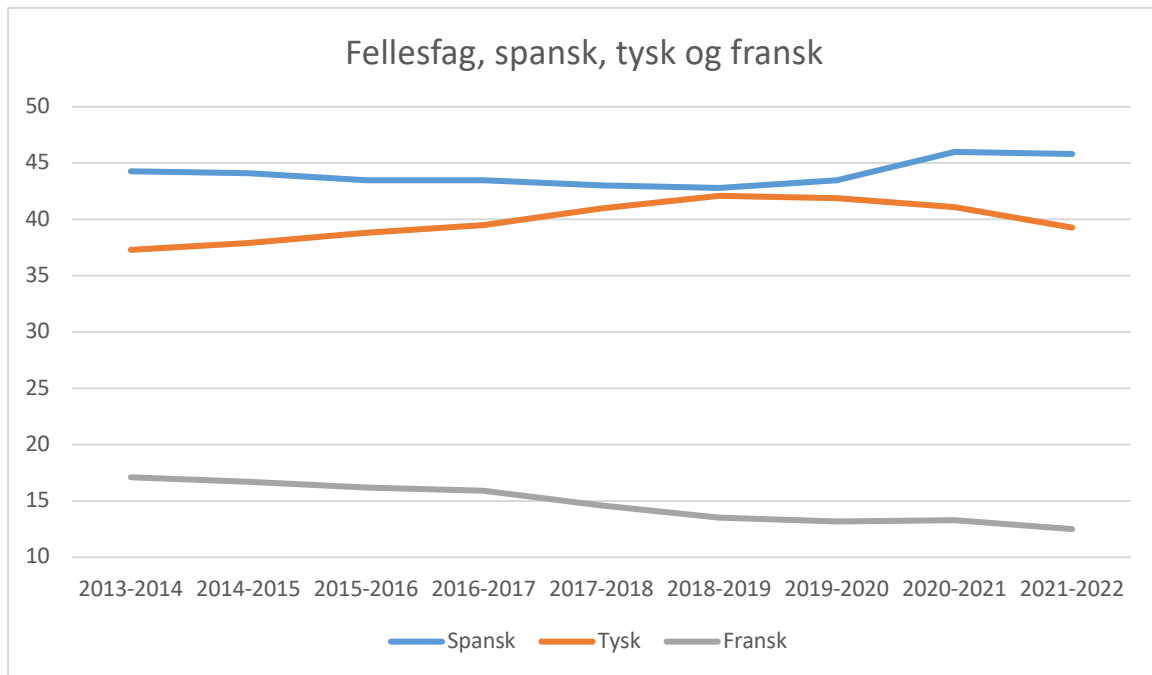
Noe som er viktig å merke seg er at språket skolen tilbyr påvirker elevenes valg av språk. Alle skoler har ikke anledning til eller velger å tilby kun ett eller to språk. Dette er noe de «større» språkene kan tjene på.

Programfagene i engelsk synker for åttende året på råd. Disse fagene har endret fagkode, og antall elever kan ikke sammenlignes direkte med fjorårets.

65 184 elever har fremmedspråk fellesfag, mens 1388 har fremmedspråk programfag. Alle prosenter og tall i notatet (bortsett fra programfag engelsk) er regnet i forhold til disse tallene, og samtlige tall er hentet fra statistikkportalen til Utdanningsdirektoratet.¹

¹ <https://www.udir.no/tall-og-forskning/statistikk/statistikk-videregaende-skole/fagvalg-i-videregaende-skole/>

Fellesfag spansk, tysk og fransk – spansk stabil, tysk minker, fransk har stoppet nedgangen

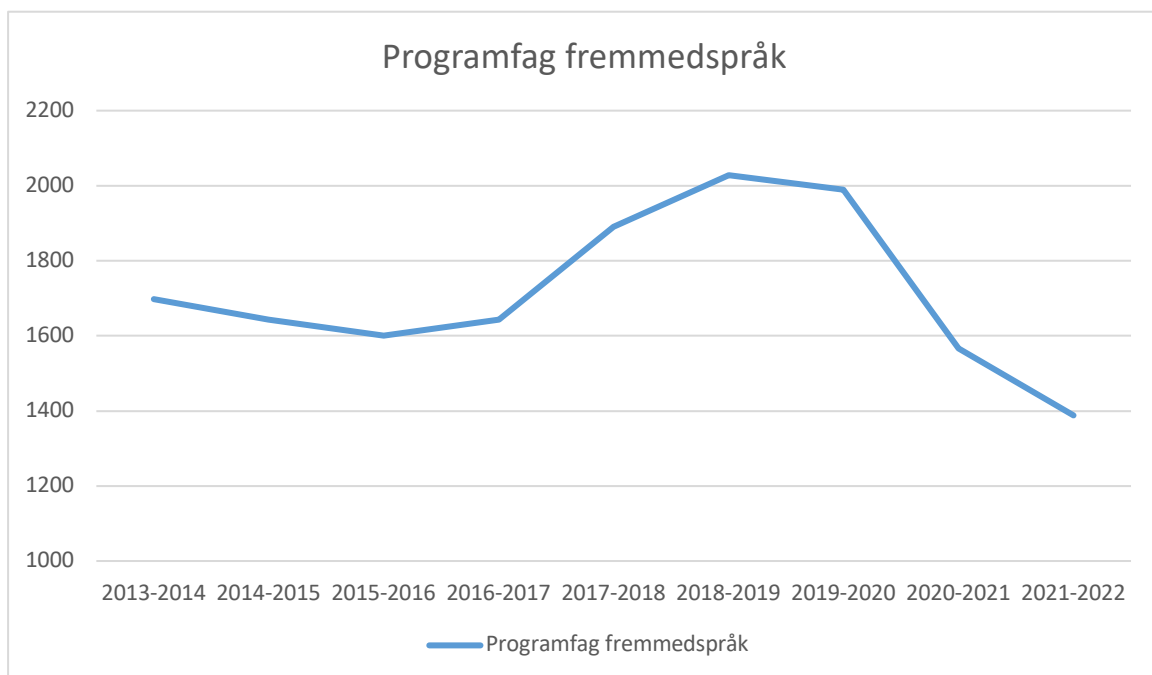

Figur 1 (Prosent)

45,8 % av elevene har spansk som fellesfag fremmedspråk, nesten eksakt som i fjor. 39,3 % har tysk, sammenliknet med 41,1 % i fjor. Fransk har 12,5 %, noe som er en nedgang fra 13,3 % i 2020-2021. Det ser ut som om den tidligere negative tendensen for fransk fortsetter.

Vi kan forvente samme utvikling neste år, i og med at valg av fellesfag i stor grad er basert på språkvalget gjort i 8. klasse. De fleste fortsetter med samme språk som fra ungdomsskolen. Man kan derfor se Fremmedspråksenterets notat fra ungdomsskolen som en pekepinn på utviklingen i valg av fremmedspråk fellesfag på videregående de neste tre årene.

Stor nedgang i programfag fremmedspråk

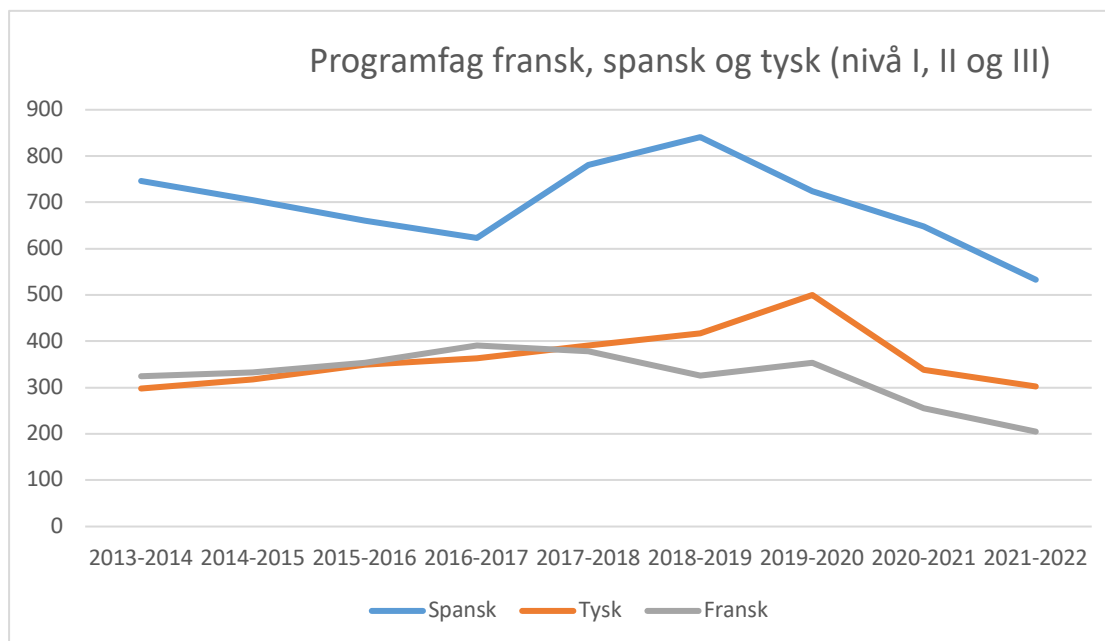
Figur 2 (Antall elever)

Programfaget i fremmedspråk består for det meste av nivå III spansk, tysk, fransk. I tillegg har flere av de mindre underviste språkene også undervisningstilbud i programfag. De tre siste årene har vi sett en nedgang i antallet elever som har programfag fremmedspråk, og tallet er nå på sitt laveste noensinne (Udirs statistikk går kun tilbake til 2013, da de oppdaterte sin statistikkdatabase).

Nedgangen er bekymringsfull og to faktorer kan være mulige forklaringer:

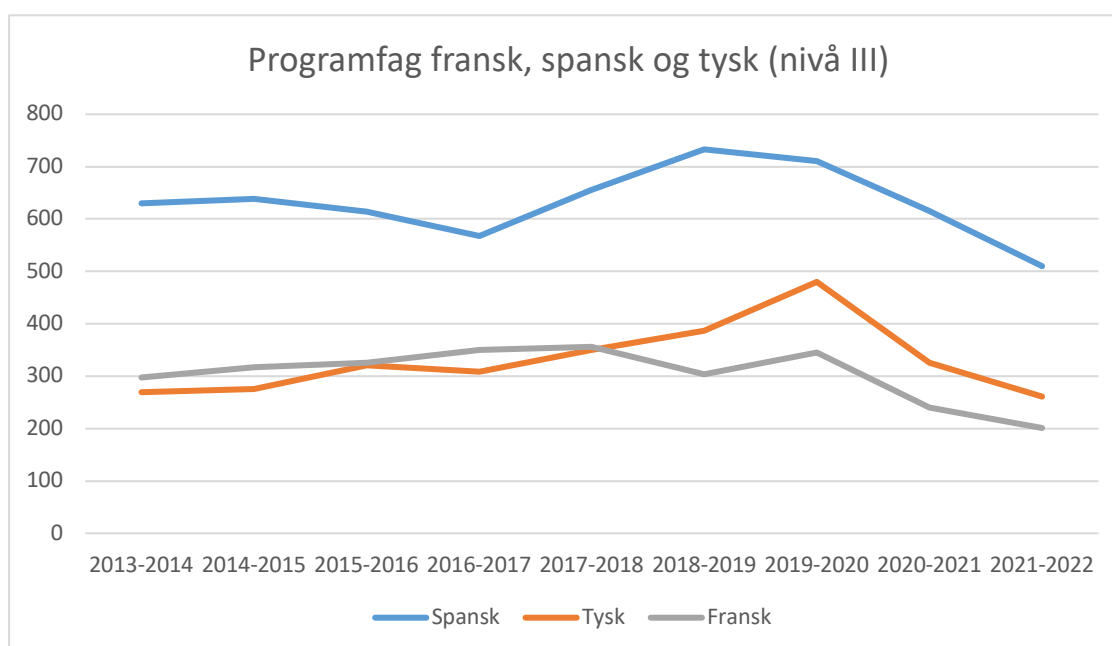
1. Færre elever velger programfag fremmedspråk, og interessen for å lære et andre fremmedspråk, eller fortsette med fremmedspråk på nivå III er synkende.
2. Tilbudet i programfag fremmedspråk er mer begrenset enn tidligere. I tillegg varierer tilbudet i programfag fremmedspråk fra år til år, fra skole til skole og fylke til fylke.

Forklaringen til nedgangen kan også være en kombinasjon av disse.

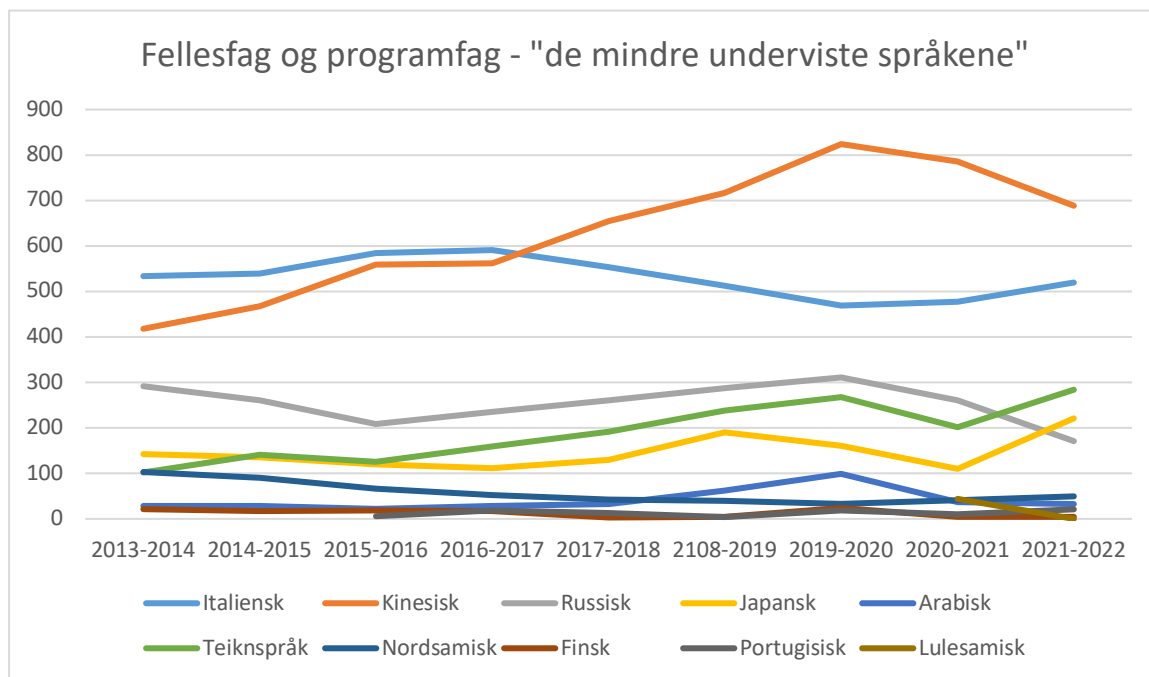
Figur 3 (Antall elever)

Nedgangen for programfagene i fransk, spansk og tysk er relativt lik for alle de tre språkene (figur 3). Det er som vanlig nivå III som utgjør størsteparten av disse tre språkene som programfag (figur 4).

Figur 4 (Antall elever)

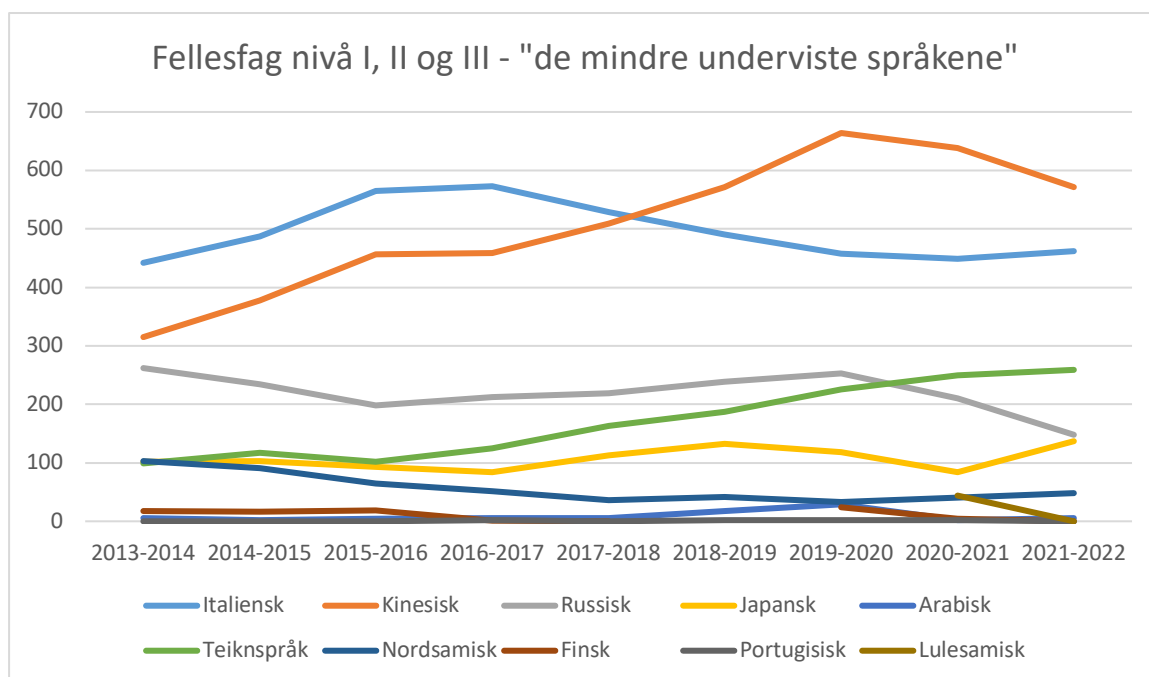
«De mindre underviste språkene» – markant nedgang for samtlige språk, bortsett fra italiensk, japansk og tegnspråk

Figur 5 (Antall elever)

Kinesisk er på tross av nedgang i elevtallet det største av «de mindre underviste språkene» med 688 elever til sammen. Italiensk har 519 elever, russisk 171, tegnspråk 284, japansk 221, lulesamisk 0, nordsamisk 49, arabisk 33, portugisisk 21 og finsk har 4 elever.

Nedgangen i «de mindre underviste språkene» kommer erfaringsmessig fra nedlagte klasser og tilbud rundt om i landet, og har ofte store likheter med viljen til å satse på nivå III: Tilbudene i undervisning i mindre underviste fremmedspråk er fortsatt sårbare, og avhengig av støtte fra skoleledelse og skoleeier, kontinuitet og tilgang på kvalifiserte lærere, samt stabil interesse fra elever.

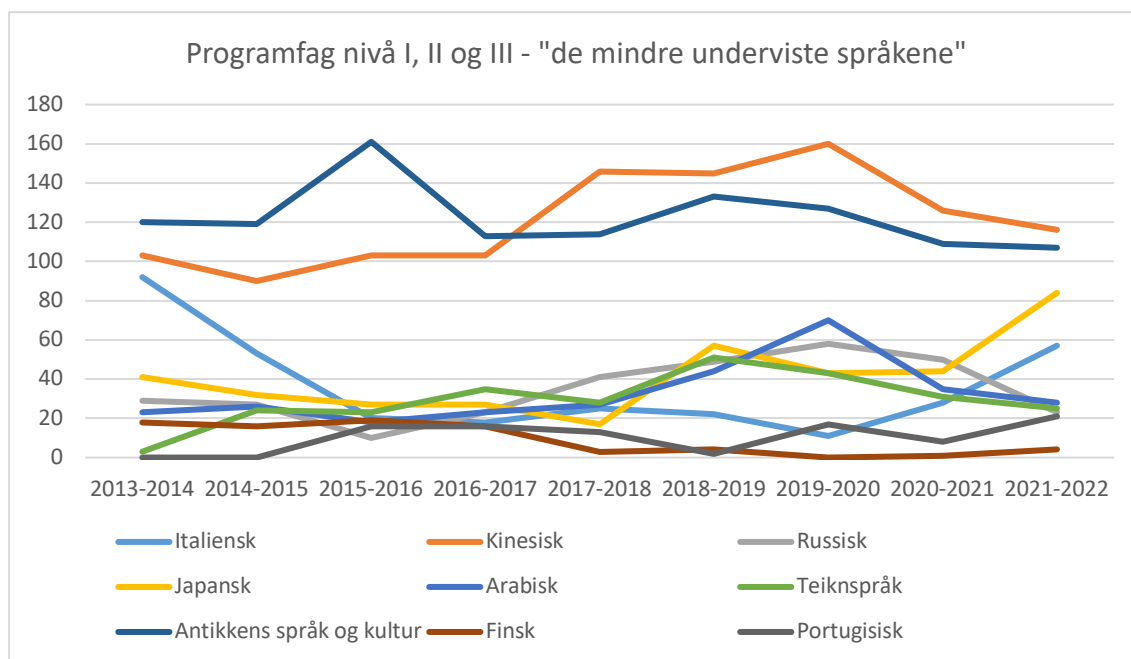
Figur 6 (Antall elever)

Det er som tidligere år viktig å merke seg at mange av elevene som studerer et av de «mindre underviste språkene», tar det som programfag. Kinesisk som har den største andelen av elever blant «de mindre underviste språkene», har omtrent én av fem elever med språket som programfag-elever.

Siden disse språkene i veldig liten grad tilbys på nivå III, betyr det at disse elevene tar sitt fremmedspråklige programfag i tillegg til obligatorisk fremmedspråk fellesfag, altså som fremmedspråk nummer to. Dette vitner om stor interesse for disse språkene.

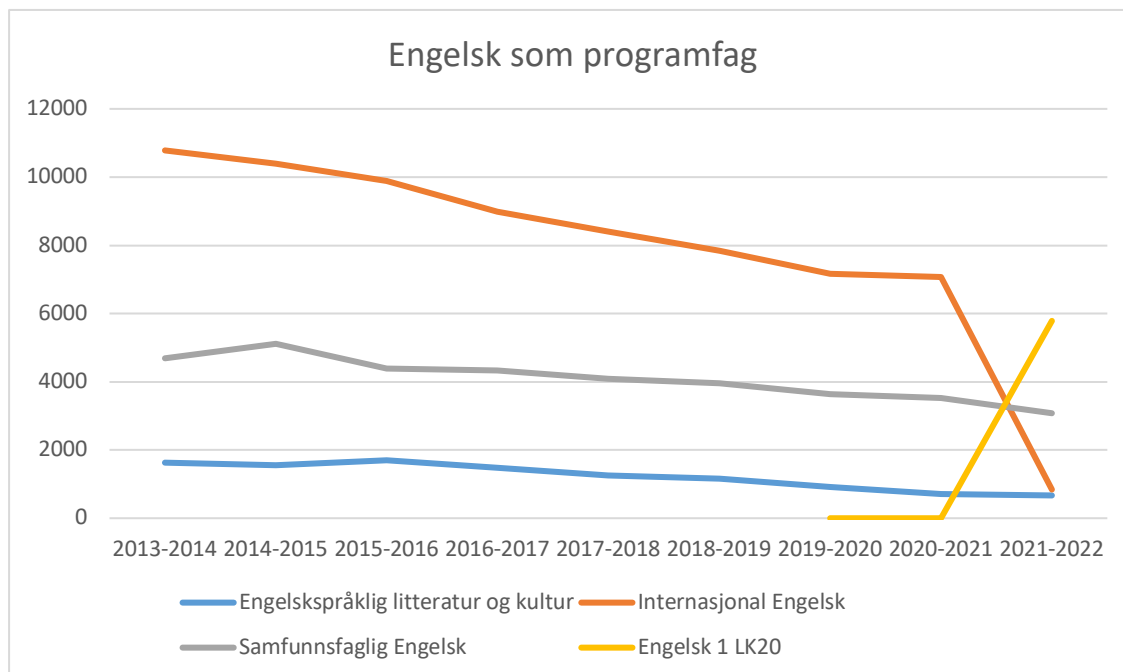
Det nest største programfaget er fortsatt «Antikkens språk og kultur» - et eget programfag med sin egen læreplan.

Økningen i det samlede tallet på elever som har italiensk og japansk kommer fra en stor økning i fagene både som fellesfag og programfag, og en mulig forklaring kan være én eller flere nyopprettede klasser.

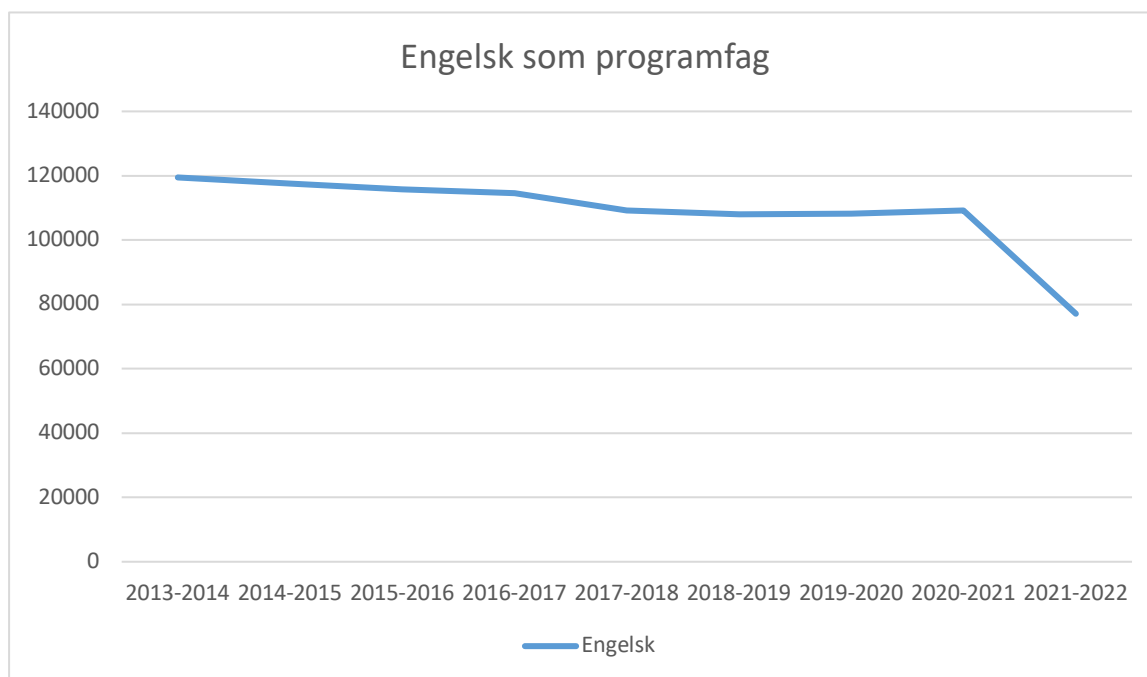
Figur 7 (Antall elever)

Hva skjer med programfag engelsk?

Figur 8 (Antall elever)

Den markante endringen i grafene i 2020 er et resultat av overgangen til nye fagbenevnelser i LK20.

Figur 9 (Antall elever)

De samlede programfagene i engelsk opplever en nedgang for åttende året på rad, siden 2014.

Fremmedspråksenteret har gjentatte ganger tidligere varslet om bekymring over utviklingen, både for fagenes egen skyld, men også fordi fagene er en viktig forberedelse for mange i akademisk engelsk og videre bruk av engelsk i høyere utdanning. I forbindelse med LK20 har fagene i engelsk endret navn og sammensetning. Dette gjør det vanskelig å sammenligne valg av enkeltfag for fjoråret med skoleåret 21/22.

Tina Buckholm
Seniorkonsulent, ansvarlig for språkvalg
Fremmedspråksenteret, januar 2023